

## **SA BUKA TE ZAKARAEA Sa Vinabakala**

Poropita Zakaraea si ene zama pa mudina sa tinaraovo pa Babiloni. Sa ginuana sa pozapoza Zakaraea si, “Balabala ia se Zihova,” gua, meke na tuti hiamā si asa. Podona pa Babiloni si asa meke somana luli pule mae pa Ziuda koasa hinaqi kekenu pa tinurana te Zerubabele.

Sa pepeso si lopu masuru meke sa poata si tasuna sina sari dia sineā si lopu tava via na loke Zelepade si koa pude va vulasa pani sari sineā meke va mana pule ia sa popoa, gua sa sinovutu te poropita Zakaraea, meke asa tugo sapu te poropita Haqai. Ke qaqiri sari tie meke va hokoto ia sa Zelepade te Tamasa, meke podalae pule sa vinahesina e Zihova tanisa butubutu Izireli.

Kaiqa kinorokorotae te Zakaraea pa guguana e Karisito si gua hire: Sa Lelana (hinia 3 meke hinia 6); Karisito sa Banara meke sa Hiamā (Hinia 6:13); sa ninuquru te Karisito pa Zerusalemā koi pa don'ki (Hinia 9:9,10); Karisito sa Sepati (Hinia 11:12,13); tava mate pa korosi se Karisito (Hinia 12:10); sa tinasigiti te Karisito (Hinia 13:7); meke, sa pinule mae te Karisito (Hinia 14).

### **Sari Nati Pinaqapaqahana sa Buka**

1. Sa Tinioko pude kekere koari na sineā.  
Hinia 1:1-6
2. Sa butubutu banara tanisa Banara madina.  
Hinia 1:7 kamo hinia 8:23

- a. Ka vesu dinogodogorae. Hinia 1:7 kamo hinia 6:8
- b. Tava banara sa nati hiama kenukenue. Hinia 6:9-15
- c. Sa inolana koasa ninanasa koasa guguadi ri na inevana. Hinia 7:1 kamo hinia 8:23
3. Karua kinorokorotae mamatadi. Hinia 9:1 kamo hinia 14:21
  - a. Sa minae kekenu tanisa Karisito. Hinia 9:1 kamo hinia 11:17
  - b. Sa minae vina rua tanisa Karisito. Hinia 12:1 kamo hinia 14:21

*Na Tinioko pude Kekere Pule La koe Zihova*

<sup>1</sup> Koasa vina vesu sidara pa vina rua vua-henina sa binañara te Dariasi, si kamo mae sa zinama te Zihova koe Zakaraea sa poropita, sa tuna koreo e Berekaea, sa tuna koreo e Ido:\*

<sup>2</sup> Zama se Zihova, “Bugoro sisigiti ni Arau Zihova sari tamamia pa totošo pukerane. <sup>3</sup> Gua ke mu tozini sari na tinoni: Hiera gua si zama nia e Zihova Tadi na Qeto Minate: ‘Kekere pule mae koa Rau,’ zama vura gua se Zihova Tadi na Qeto Minate, ‘meke Arau si kote kekere pule atu koa gamu,’ zama gua se Zihova Tadi na Qeto Minate. <sup>4</sup> Mi lopu gugua ari na tiatamamia pukerane, koa rini sapu zama vura guahe sari poropita pa totošo arini: Hiera gua si zama nia e Zihova Tadi na Qeto Minate: ‘Mi kekere koari mia hahanana kaleanadi meke sari mia tinavete kaleanadi.’ Ba korodia va avoso babe va talina mae koa Rau, zama vura gua si Arau Zihova. <sup>5</sup> Avei sari tiatamamia pukerane? Meke sari

---

\* **1:1** Ezr 4:24 kamo hinia 5:1, 6:14

poropita, vea, toa hola sari? <sup>6</sup> Ba doduru pu zamani Arau koari na Qua nabulu, sari poropita, si ta evaṅa koari tiatamamia pukerane gua sapu ele tozi Rau. Sa laena sa si kekere si arini meke zama guahe, 'Ele tavete mae nia e Zihova Tadi na Qeto Minate koa gami sapu garodi ri mami hahanana meke tinavete, gua sapu ele tozia Sa si ele tavetia Sa,' gua," zama vura gua se Zihova.

*Dogori Poropita pa Dinogodogorae sari na Hose*

<sup>7</sup> Koasa rane vina hiokona made pa vina manege eke sidara, sa sidara Sebatu, pa vina rua vuahenina sa binaṅara te Dariasi, si mae sa zinama te Zihova koe Zakaraea sa tuna koreo e Berekaea, sa tuna koreo e Ido.

<sup>8</sup> Pana boni si kamo koa rau si keke dinogodogorae, meke isana pa kenuqu si keke tie korapa koi pa keke hose zinara meke turu nana koari na huda metolo pa keke lolomo hite. Pa mudina sa si kaiqa hose zinara, bupara, meke kekeorodi.

<sup>9</sup> Ke nanasa si rau, "Qua baṅara, nasa si hire?"

Olana sa mateana sapu korapa zama mae koa rau, "Kote va dogoro nigo Arau sapu nasa si arini," gua.

<sup>10</sup> Meke va bakala mae nia sa tie sapu turu nana koari na huda metolo, "Arini sapu garuni e Zihova pude ene betoa sa doduruna sa popoa pepeso."

<sup>11</sup> Meke la totozi si arini koasa mateana te Zihova, sapu turu nana koari na huda metolo, "Ele ene betoa gami sa popoa pepeso meke

dogoria gami sapu sa doduruna sa kasia popoa si magogoso meke koa pa binule,” gua si arini.

<sup>12</sup> Meke zama sa mateana te Zihova, “Zihova Tadi na Qeto Minate, vea seunae gua si kote tuqe pule nia Goi sa tataru variva taleosae koe Zerusalemameke koari na vasileana pa Ziuda, sapu bugoroni Goi koari ka zuapa navulu puta vuaheni?” gua si asa. <sup>13</sup> Ke zama va mamana la se Zihova koasa mateana sapu zama mae koa rau.

<sup>14</sup> Meke zama sa mateana sapu korapa zama mae koa rau, “Mu zama vura nia sa zinama hie: Hiera gua si zama nia e Zihova Tadi na Qeto Minate: ‘Kono sisigiti ni Arau sari Zerusalemameke Zaione, <sup>15</sup> ba bugoro holani Arau sari butubutu sapu koa va leana meke loketona matagutu nia. Na bugoro hite mo si Arau ba teledia va noma ia sa dia tinasigiti na tinasuna.’

<sup>16</sup> Gua ke, hiera gua si zama nia e Zihova: ‘Kote pule la si Arau pa Zerusalemameke vata dogoro nia sa Qua tataru variva taleosae, meke vasina kote ta kuri pule sa Qua Zelepade. Meke sa aroso padapadana si kote ta nadoro karovo koasa popoa Zerusalemameke,’ zama vura gua se Zihova Tadi na Qeto Minate.

<sup>17</sup> Mu zama vura gua pule hie: Hiera gua si zama nia e Zihova Tadi na Qeto Minate: ‘Sari Qua vasileana si kote totolo vura i na tinagotago, meke kote va manoto pule ia Zihova sa popoa Zaione meke kote vizata ia Sa sa popoa Zerusalemameke,’ gua.”

*Ta Dogoro pa Dinogodogorae sari na Kikiho*

18 Meke doño sage si arau meke isana pa kenuqu si ka made kikiho! 19 Nanasa ia rau sa mateana sapu zama mae koa rau, “Nasa si hire?”

Meke olaña mae si asa koa rau, “Arini sari na kikiho sapu va hurakatae i sari tie pa Ziuda, Izireli, meke Zerusalema,” gua si asa.

20 Meke va dogoro nau e Zihova si ka made tie peqopeqo. 21 Nanasa si arau, “Nasa si hiva mae tavetia arini hire?”

Olaña si asa, “Sari na kikiho si arini sapu va hurakatae i sari na tie pa Ziuda, pude lopu keke tie si kote boka turu va tia i. Ba sari tie peqopeqo hire si mae pude va matagutu i meke gona goreni sari na kikiho,” gua si asa.

## 2

### *Dinogodogoraena sa Aroso Padapadana*

1 Meke doño sage si arau, meke isana pa kenuqu si keke tie, taninia nana pa limana si keke aroso padapadana! 2 Nanasa si arau, “Pavei si korapa la agoi?”

Olaña au sa, “La pude pada ia sa vasileana pa Zerusalema, pude dogoria vea labe gua meke gele gua si asa,” gua.

3 Meke ta luarae koa rau sa mateana sapu zama mae koa rau, meke mae tutuvu ia keke votiki mateana si asa 4 meke zama ia sa, “Haqala, mamu la tozi nia sa tie vaqura isa sapu paleke padapadana, sapu zama guahe se Zihova, ‘Zerusalema si kote na vasileana sapu loke gobana sina kote sini hola ia na tie meke bulumakao na sipi si pa korapana. 5 Meke Arau Telequ si kote na goba nika pa vari likohaena,

meke Arau si kote tinolava nedalana tanisa,' zama vura gua se Zihova."

*Saripu Ta Raovo si Ta Tioko Pude Pule*

<sup>6</sup> Zama pule se Zihova koari Nana tinoni, "Mae! Pule mae! Govete nia sa popoa pa kali gede\* sana," zama vura gua se Zihova, "ura Arau ele hurakatae lani gamu koari doduru kasia ia ka ia," zama vura gua se Zihova.

<sup>7</sup> Kei gamu pu ta raovo taloa pa Zaione pu koa pa Babiloni, mi govete! Mi pule mae pa Zerusalem kamahire. <sup>8</sup> Ura asa sapu seke gamu si seke ia sa sapu arilaena hola koa Sa. Ke va lavatau meke garunu lani au e Zihova Tadi na Qeto Minate pude tozia sa inavoso hie koari na butubutu pu hiko pani sari na likakalae koari Nana tinoni. Ura zama guahe se Zihova Tadi na Qeto Minate, <sup>9</sup> "Arau Zihova telequ si kote ovulu sage la nia sa Limaqu koa rini, pude kote ari na dia pinausu mo kote saputu vagi koa rini sari dia tinagotago."

Pana tava gorevura si hie si kote gilania doduru tie sapu e Zihova garunu lani au si arau.

<sup>10</sup> "Kei gamu na tinoni pa Zaione, mi kukili na getugetu. Ura Arau si korapa mae, meke kote koa turaṅa gamu," zama vura gua se Zihova.

<sup>11</sup> "Soku butubutu si kote somana koa Arau Zihova koasa rane asa meke kote ta evaṅae na Qua tinoni si arini, meke Arau si kote koa turaṅa gamu.

Pa totoaso asa si kote tumae nia gamu sapu e Zihova Tadi na Qeto Minate si garunu atu nau

---

\* **2:6** Kali gede be tia la pa kali gasa rimata.

si arau koa gamu. <sup>12</sup> E Zihova kote tago ia si pa Ziuda, guana Nana hinia koasa popoa hopena, meke kote vizata pule ia Sa si pa Zerusalem. <sup>13</sup> Mi koa noso pa kenuna e Zihova, gamu doduru tinoni, sina ele vura mae si Asa koasa Nana vasina hopena.”

### 3

#### *Sa Dinogodogorae te Zakaraea koe Zosua sa Nati Hiamā*

<sup>1</sup> Meke va dogoro nau sa se Zosua sa nati hiamā kenukenuē turu nana pa kenuna sa mateana te Zihova, meke se Setani si turu nana pa kali mataona sa, nama pude zutu ia se Zosua, gua.\*

<sup>2</sup> Zama la ia Zihova se Setani, “Arau Zihova gegese igo si agoi, Setani! Arau Zihova sapu ele vizatia sa popoa Zerusalem, gegese igo si agoi! Vea, lopu guana huda ta saputu vurana pa nika tu sa tie hie?” gua si Asa.\*

<sup>3</sup> Ego se Zosua si na poko bureñedi toa si va sage i sa meke turu nana pa kenuna sa mateana.

<sup>4</sup> Zama la sa mateana koa rini pu turu pa kenuna sa, “Vagi pani sari nana poko bureñedi.”

Meke zama la si asa koe Zosua, “Isana, ele vagi pani rau sari mua sineā, meke kote va sage nigo poko arilaedi arau si agoi,” gua si asa.

<sup>5</sup> Meke zama si arau, “Va hake nia keke pusi batu viana pa batuna.” Ke va hake nia rini si keke pusi batu viana pa batuna meke va poko ia rini, sipu korapa turu nana vasina sa mateana te Zihova.

---

\* **3:1** Ezr 5:2; Rev 12:10      \* **3:2** Zd 9

<sup>6</sup> Meke va paleke nia sa mateana te Zihova sa zinama hie koe Zosua: <sup>7</sup> “Hiera gua si zama nia e Zihova Tadi na Qeto Minate: ‘Pana ene luli i agoi sari Qua sirana meke kopuni agoi sari gua pu hivani Arau, si tiqe kote kopu nia goi sa Qua vetu meke lalae ni sari Qua varivarigarana, meke kote ponigo Arau si keke lolomo koa rini pu korapa turu hire.

<sup>8</sup> Va avoso, kei agoi Zosua, sa nati hiama kenukenue meke sari mua hiama pu korapa habotu pa kenumu, gamu si na vina gilagila koari na tiniona pu korapa mae: Arau kote turana mae nia sa Qua nabulu, sa Lelana.\* <sup>9</sup> Doño la, sa patu sapu va habotu ia Arau pa kenuna e Zosua! Ka zuapa mata si koa koasa keke patu asa, meke kote gasi ia Rau koasa si keke kinubekubere,’ zama gua se Zihova Tadi na Qeto Minate, ‘meke kote vagi pania Rau pa keke rane mo sa sinea tanisa popoa hie.

<sup>10</sup> Koasa rane asa si kote hopeke ruvati gamu sari turana mia pude la habotu pa kauruna sa Nana vaeni meke huda piqi,’ zama vura gua se Zihova Tadi na Qeto Minate.”\*

## 4

### *Sa Tuturuana Zuke Qolo meke Karua Huda Olive*

<sup>1</sup> Meke pule mae sa mateana sapu zama koa rau meke va vanunau sa, guana sapu putaqu tu si arau. <sup>2</sup> Nanasau sa si arau, “Nasa si dogoria agoi?”

---

\* **3:8** Zer 23:5, 33:15; Zak 6:12      \* **3:10** Mka 4:4



Olaña si arau, “Na tuturuana zuke qolo sapu koa ia na baolo panauluna. Ka zuapa zuke si koa koasa tuturuana zuke, sapu koa i ka zuapa lozi zuke. <sup>3</sup> Meke koa dia tugo si karua huda olive pa vari kalina sa tuturuana zuke, keke pa kali matao meke keke pa kali gedena sa tuturuana zuke.”\*

<sup>4</sup> Nanasa ia rau sa mateana sapu zamazama koa rau, “Qua banara, nasa si hire?”

<sup>5</sup> Olaña si asa, “Vea, lopu tumae nia tu goi sapu nasa si hire?”

“Lokari, qua banara,” olaña gua si arau.

<sup>6</sup> Ke zama si asa koa rau, “Hierana sa zinama te Zihova la koe Zerubabele: ‘Lopu pa vinaripera, lopu pa niniranira ba koasa Maqomaqoqu mo,’ gua se Zihova Tadi na Qeto Minate.\*

<sup>7</sup> Nasa si agoi, toqere nomamu? Pa kenuna e Zerubabele si kote tava pezara si agoi. Meke pana va hake ia Zerubabele sa patu vina beto-beto si kote kukili guahe sari tie, ‘Mani mana nia Tamasa! Mani mana nia Tamasa!’ kote gua.”

<sup>8</sup> Meke kamo mae koa rau sa inavoso te Zihova:  
<sup>9</sup> “Sari limana e Zerubabele tavetena sa vina sokiraena sa Zelepade hie; sari limana tugo kote va hokoto ia.” Gua, pude mi tumae nia sapu e Zihova Tadi na Qeto Minate si garunu mae nau si arau koa gamu.

<sup>10</sup> Esei kilu ia sa rane tadi na tinitona hitekedi? Kote qetu sari tie pana dogoria rini sa pada-padana tinonoto pa limana e Zerubabele.

Meke olaña sa mateana sa qua ninanasa,

---

\* **4:3** Rev 11:4      \* **4:6** Ezz 5:2

“Sari ka zuapa zuke si sari matana e Zihova sapu doño beto la ia sa doduruna sa popoa pepeso.”\*

<sup>11</sup> Meke nanasa ia rau sa mateana, “Nasa sari karua huda olive, keke pa kali matao meke keke pa kali gedena sa tuturuana zuke?”\*

<sup>12</sup> Meke nanasa pule la ia rau si asa, “Nasa sari karua lelaña olive pa kalidi sari karua paipa qolo sapu zoloro vura i na oela qolo?” gua si arau.

<sup>13</sup> Olaña si asa, “Vea, lopu tumae nia tu agoi sapu nasa si arini?”

“Lokari, qua bañara,” gua si arau.

<sup>14</sup> Ke zama si asa, “Hire sari karua sapu tava madidi pude koa nabulu koe Zihova sapu sa Bañara pa doduruna sa popoa pepeso.”

## 5

### *Sa Pepa Ta Viquisuna sapu Tapuru*

<sup>1</sup> Doño pule la si arau meke isana pa kenuqu si keke pepa ta viquisuna sapu tapuru!

<sup>2</sup> Nanasa au sa si arau, “Nasa si dogoria agoi?”

Olaña si arau, “Na pepa ta viquisuna sapu tapuruna si dogoria rau, sa gelena sa pepa ta viquisuna asa si sia mita meke sa labena si made meke kukuru mita.”

<sup>3</sup> Meke zama si asa koa rau, “Hierana sa lineveleve sapu korapa vura la pa doduruna sa popoa; ura sapu tozia sa pa keke kalina sa pepa si, doduru tie hikohiko si kote tava rizu taloa, meke sapu tozia sa pa keke kalina pule si, doduru pu tokotokoro kokoha si kote tava rizu

---

\* **4:10** Rev 5:6      \* **4:11** Rev 11:4

taloa. <sup>4</sup> Zama vura guahe se Zihova Tadi na Qeto Minate, 'Arau kote garunu vura nia sa lineveleve, meke kote nuquru si asa pa vetu tanisa tie hikohiko meke sa vetu tanisa tie sapu tokotokoro kokoha pa Pozaqu. Kote koa si asa pa nana vetu meke kote huara ia sa, sari labelabetena meke sari patuna ba gua tugo,' gua si Asa."

*Sa Barikaleqe sapu Voi pa Korapa Huneke*

<sup>5</sup> Meke mae sa mateana sapu zamazama mae koa rau meke zama si asa koa rau, "Doño sage mamu dogoria nasa si korapa vura mae sana."

<sup>6</sup> Nanasa si rau, "Nasa sia?"

Olaña si asa, "Na huneke padapadana." Meke zama pule si asa, "Hie sa kinaleana tadi na tie pa doduruna sa popoa," gua si asa.

<sup>7</sup> Meke tava ovulu rizu sa tukutukuna sapu mamatana, si isa, habotu nana pa korapa huneke si keke barikaleqe! <sup>8</sup> Zama sa mateana, "Hie sa kinaleana," gua meke zuzu nuquru pule nia sa sa barikaleqe meke zuzu pule la nia sa sa tukutuku mamatana meke tuku pule ia sa.

<sup>9</sup> Meke doño sage si arau meke isana pa kenuqu si karua barikaleqe, meke sa givusu si pa tatapuru dia! Sari tatapuru dia si gugua tadi na soa. Mae meke ovulu sage la nia rini sa huneke pa vari korapana sa mañauru meke sa popoa pepeso.

<sup>10</sup> "Pavei na paleke la nia rini sa huneke?" nanasa guni la nia rau sa mateana sapu zamazama mae koa rau.

<sup>11</sup> Olaña si asa, "La pa popoa Babiloni pude kuri poni ia si keke vetu vasina. Pana nama sa

vetu si kote va habotu ia rini pa korapana pa nana vasina,” gua si asa.

## 6

### *Sari Ka Made Totopili Varipera*

<sup>1</sup> Doño sage pule si arau meke isana pa kenuqu si ka made totopili varipera vura mae gua pa vari korapadi ri karua toqere, na toqere boronizi si arini! <sup>2</sup> Sa totopili varipera kekenu si zinara sari hose pu dakuna, vina rua si hose mumuho,\* <sup>3</sup> vina neta si keoro sari hose, meke vina made si kidakida, sari doduru si niniradi beto.\* <sup>4</sup> Nanasa ia rau sa mateana sapu zamazama mae koa rau, “Qua banara, na sa si hire?”

<sup>5</sup> Olana au sa mateana si arau, “Hire sari ka made maqomaqo pa Manauru, na tuturudi pa kenuna Tamasa sa Banara pa doduruna sa kasia popoa meke tiqe vura mae gua.\* <sup>6</sup> Sa totopili varipera koari hose mumuho si korapa la gua koari popoa pa kali gede, sapu koari hose kekeoro si korapa la gua pa kali lodu rimata, meke koari hose kidakida si pa kali matao,” gua si asa.

<sup>7</sup> Totoso vura taloa sari hose, si bebeno hola si arini pude ene beto ia sa popoa pepeso. Meke zama sa mateana, “La mamu ene beto ia sa popoa pepeso!” Ke vura la ene beto ia rini sa popoa pepeso.

<sup>8</sup> Meke tioko mae au sa si arau, “Doño la, arini sapu la gua pa kali gede si ele va magogoso ia

---

\* 6:2 Rev 6:4,5    \* 6:3 Rev 6:2    \* 6:5 Rev 7:1

rini sa Maqomaqoqu koasa popoa pa kali gede\*,”  
gua.

*Sa Ginarunu pude Va Baṅara ia se Zosua*

<sup>9</sup> Kamo mae koa rau sa zinama te Zihova sapu  
guahe: <sup>10</sup> “Vagi sari siliva meke qolo koari tie  
ta raovodi, sari Heledai, Tobiza, meke Zedaia,  
sapu tiqe pule maedi pa Babiloni. Koasa rane  
tugo asa si mu la koasa vetu te Zosaea sa tuna  
koreo e Zepanaea. <sup>11</sup> Vagi sari siliva meke qolo,  
mamu tavete ia si keke toropae baṅara, mamu  
la va hake ia pa batuna sa nati hiamā, se Zosua  
sa tuna koreo e Zehozadaki. <sup>12</sup> Tozi nia si asa,  
hiera gua si zama nia e Zihova Tadi na Qeto  
Minate: ‘Hierana sa tie sapu e Lelaṅa pozana,  
sapu kote lelaṅa vura si asa pa nana vasina  
meke kuri ia sa Zelepade te Zihova.\* <sup>13</sup> Asa  
hokara si kote kurina sa Zelepade te Zihova,  
meke kote tava sage poko tadi na baṅara si asa  
meke kote habotu meke kote koa baṅara pa nana  
habohabotuana. Meke kote na hiamā si asa pa  
nana habohabotuana baṅara. Meke kote koa  
i na binule sari karua hiamā meke bināṅara.’  
<sup>14</sup> Sa toropae baṅara si kote ta vala koari Heledai,  
Tobiza, Zedaia, meke e Zosaea sa tuna koreo  
e Zepanaea pude guana vina tigonō pa korapa  
Zelepade te Zihova. <sup>15</sup> Sarini pu koa pa seu si kote  
mae pude vari tokae koasa kinurina sa Zelepade  
te Zihova, meke kote tumae nia gamu sapu e  
Zihova Tadi na Qeto Minate na garunu mae nau  
si arau pude tokani gamu. Hie si kote ta evaṅa

---

\* **6:8** Kali gede be tia la pa kali gasa rimata. \* **6:12** Zer 23:5,  
33:15; Zak 3:8

pana luli zonazona ia gamu se Zihova sa mia Tamasa.”

## 7

### *Sa Ninono meke sa Tataru, Lopu sa Minadi pa Ginani*

<sup>1</sup> Koasa vina made rane pa vina sia sidara, sa sidara Kisileve, koasa vina made vuahenina sa binanara te Dariasi si kamo mae sa zinama te Zihova koe Zakaraea. <sup>2</sup> Garunu lani ri na tie pa Betolo sari Sareza meke Reqemeleki, meke sari kaiqa dia tie pude nanasa poni koe Zihova, gua. <sup>3</sup> Ari na hiama koasa Zelepade te Zihova Tadi na Qeto Minate meke ari poropita kote nanasa poni ni sapu guahe, “Vea, kaqu koa talotana meke madi pa ginani si gami pa vina lima sidara gua sapu ele hoke tavete ia gami koari soku vuaheni sapu ele hola?” gua.

<sup>4</sup> Meke kamo mae koa rau sa zinama te Zihova Tadi na Qeto Minate: <sup>5</sup> “Nanasi sari doduru tie koasa popoa meke sari na hiama, ‘Vea, totošo va madi si gamu pa ginani meke koa talotana si gamu koasa vina lima sidara meke pa vina zuapa sidara koari ka zuapa navulu puta vuaheni ele hola, si vegua, hinokara koa Rau tugo si va madi pa ginani gamu? <sup>6</sup> Meke totošo hena na napo gamu, si vegua, lopu inevana pude poni pule ni gamu mo si gamu? <sup>7</sup> Vea, lopu hire mo sari zinama te Zihova sapu zama vurani ari na poropita kekenudi totošo koa va leana meke tagotago sari tie pa Zerusalem? Vea lopu hire sari zinama te Zihova koari na vasileana pa vari likohaena, meke koari na popoa pa Neqevi<sup>d</sup>,

meke koari pa hubidi ri na toqere pa kali lodu rimata sipu koa i ri na tie sari vasidi arini?’ ”

### *Sa Sineke Tinarae sapu Ta Raovo nia Rini*

<sup>8</sup> Meke kamo pule mae koe Zakaraea sa zinama te Zihova: <sup>9</sup> “Hiera gua si zama nia e Zihova Tadi na Qeto Minate: ‘Tavete vura nia sa ninono hinokarana; vata dogoro nia sa tataru variharupi meke sa tataru variva taleosae koari turanamia. <sup>10</sup> Lopu nonovalala i sari naboko, sari koburu sapu loke tamadia, sari tie karovodi meke sari tie malañadi. Pa bulomia si mi lopu balabala va kaleana la ia si keke turanamu,’ gua.

<sup>11</sup> Ba korodia va talina mae koa Rau si arini; tuku i rini sari taliña dia, va mudi mae si arini koa Rau meke sapu korodia hokara. <sup>12</sup> Va nira guni ni rini na patu sari bulodia meke korodia avosia sa tinarae babe sari zinama Taqarau Zihova sapu garunu lani Rau pa Maqomaqoqu koari na poropita koari na toso ele hola. Gua ke bugoro hola si Rau Zihova Tadi na Qeto Minate.

<sup>13</sup> Totoso titioko Arau, si lopu hiva va avoso si arini; ke toso titioko si arini, si lopu kote avosi Rau, zama gua si Arau Zihova Tadi na Qeto Minate. <sup>14</sup> Pa givusu vivirua va hurakatae lani Arau koari doduru butubutu, vasina sapu na tie karovodi si arini. Sa popoa sapu luara pania rini si ta huara inete ke loke tie si hiva ene nuquru gua vasina. Gua asa meke huara ia rini sa popoa leleana sana.”

## 8

*Va Tataara se Zihova pude Kuri Pule ia sa Popoa Zerusalemā*

<sup>1</sup> Meke pule mae koa rau sa zinama te Zihova Tadi na Qeto Minate. <sup>2</sup> Hiera gua si zama nia e Zihova Tadi na Qeto Minate: “Arau si kono sisigiti nia sa popoa Zaione gua ke tataru hola nia Rau.”

<sup>3</sup> Hiera gua si zama nia e Zihova: “Arau si kote pule la pa Zaione meke koa pa Zerusalemā. Meke kote ta pozae na Vasileana Tana Hinokara si asa, meke sa toqere te Zihova Tadi na Qeto Minate si kote ta pozae na Toqere Hopena.”

<sup>4</sup> Hiera gua si zama nia e Zihova Tadi na Qeto Minate: “Kote habotu pule pa sisirana pa Zerusalemā sarini pu ele barogoso na kaleqe gorevura, hopeke dia kolu hodu na koa gua koari vuaheni dia. <sup>5</sup> Sari sirana koasa vasileana lavata si kote siṅi i na koburu koreo na vineki, lopilopi dia vasina.”

<sup>6</sup> Hiera gua si zama nia e Zihova Tadi na Qeto Minate: “Doduru hire si kote guana tasuna koa gamu kamahire, gamu ka visavisa tinoni koa hola mia. Ba koa Arau si lopu tasuna hokara,” zama vura gua se Zihova Tadi na Qeto Minate.

<sup>7</sup> Hiera gua si zama nia e Zihova Tadi na Qeto Minate: “Kote harupi Rau sari Qua tinoni koari na popoa pa kali gasa rimata meke pa kali lodu rimata. <sup>8</sup> Kote turana pule mae ni Arau si arini pude koa pule pa Zerusalemā; kote na Qua tinoni si arini meke Arau si kote na dia Tamasa ta ronuenta meke toṅotona.”



<sup>9</sup> Hiera gua si zama nia e Zihova Tadi na Qeto Minate: “Gamu pu avosi kamahire sari zinama hire sapu zama ni ri poropita totošo tava sokirae sa Zelepade te Zihova Tadi na Qeto Minate, si madi niñira sari lima mia pude mani ta kuri sa Zelepade. <sup>10</sup> Sipu lopu ele kamo sa totošo asa si loketona sa tinabara tadi na tie babe na kurukuru. Loke tie si boka taveti sari nana tinavete pa binule koa gua koari nana kana, ura na ele vari taliri ni Arau sari na tie koari na turanadia. <sup>11</sup> Ba kamahire si lopu kote tavete guni Arau sari ka visavisa tie koa holadi hire gua sapu tavete lani Arau pa totošo ele hola,” zama vura gua se Zihova Tadi na Qeto Minate.

<sup>12</sup> “Sari kiko si kote toqolo va leana, sari huda vaeni si kote vua, sa pepeso si kote masuru, meke sa mañauru si kote va hoqa ruku. Arau kote vari ponini si hire pude guana dia minana ari ka visavisa tie koa holadi hire. <sup>13</sup> Gamu pa Ziuda meke Izireli, na ele guana keke tñitona ta levei mia si gamu koari na butubutu, ke kote harupu gamu Rau, meke kote na minana si gamu. Ke mi lopu matagutu ba va niñira i sari lima mia.”

<sup>14</sup> Hiera gua si zama nia e Zihova Tadi na Qeto Minate: “Gua mo sapu hiva va kamoni gamu tinasuna Arau si gamu meke loke tataru si vata dogoro nia Rau totošo va bugoro Au ari tamamia, <sup>15</sup> si kamahire si hiva tavete va leana atu si Arau koa gamu pa Zerusalema meke Ziuda. Mi lopu matagutu. <sup>16</sup> Hire sari tñitona sapu kote taveti gamu: Zama pa hinokara la koari tasimia, mamu tavetia sapu hinokara mamu

vilasa va gotogoto koari mia vetu varipitui;\*  
 17 lopu qoraqora la i sari turañamia, meke lopu okoro nia sa tokotokoro kokoha. Kana hola i Arau si arini,” zama vura gua se Zihova.

18 Meke pule mae koa rau sa zinama te Zihova Tadi na Qeto Minate: 19 Hiera gua si zama nia e Zihova Tadi na Qeto Minate: “Sari na totošo madi pa ginani koari na vina made, lima, zuapa, meke vina manege puta sidara si kote ta evañae na totošo inevaña qetuqetu tadi pa Ziuda. Gua ke tataru nia sa hinokara meke binule,” gua si Asa.

20 Hiera gua si zama nia e Zihova Tadi na Qeto Minate: “Soku tie koari soku vasileana lavata si kote kamo mae pa Zerusalemā, 21 meke sari tie pa keke vasileana lavata si kote la pa keke vasileana lavata meke zama, ‘Kamahire tugo, aria mada la tepatepa la koe Zihova mada hata ia se Zihova Tadi na Qeto Minate. Gami hire si korapa la mami vasina,’ kote gua. 22 Meke soku tinoni meke butubutu ñiniradi si kote mae pa Zerusalemā pude hata ia se Zihova Tadi na Qeto Minate meke tepatepa la koa Sa.”

23 Hiera gua si zama nia e Zihova Tadi na Qeto Minate: “Koari na rane arini, si kote saputu vagia ari ka manege puta tie pa hopeke vinekala na butubutu si keke tie Ziu pa nana poko meke zama guahe, ‘Va malumu gami pude luli igo, sina ele avoso nia gami sapu sa Tamasa si koa koa goi,’ kote gua.”

---

\* 8:16 Epi 4:25

## 9

*Vina Kilasadi ri na Popoa Nomadi pa Variliko-haena Izireli*

<sup>1</sup> Sa zinama te Zihova si va kari ia sa popoa pa Hadaraki meke kote la kamo pa Damasikasi, ura sari matadi rina tie meke doduru butubutu pa Izireli si koe Zihova,\*\*

<sup>2</sup> meke pa Hamati tugo, sapu voloso ia si asa, meke pa Taea meke Saedoni, be vea bok-aboka gua si arini.

<sup>3</sup> Taea si kuri ia keke nana vasina ta goba va ninirana; ele va kobi veko ia sa sa siliva guana kavuru, meke qolo si guana kavuru pa sisirana.

<sup>4</sup> Ba kote vagi pani e Zihova sari nana tinago meke huara pania sa nana ninirana pa kolo lamana, meke kote ta sulu palae pa nika si asa.

<sup>5</sup> Kote dogoria Asikeloni sapu gua asa meke matagutu; Qaza si kote pekutu lamae pa tinasigiti, meke Ekoroni tugo, na lopu kote gorevura sapu aqa nia sa.

E Qaza si kote mate nana banara, meke Asikeloni si kote ivulu.\*

<sup>6</sup> Ari tie karovodi kote koa ia sa popoa Asidodi, meke kote va noso ia Rau sa vinahesi pule tadi pa Pilisitia.

---

\* **9:1** Ais 17:1-3; Zer 49:23-27; Em 1:3-5      \* **9:1** Ais 23:1-18; Izk 26:1 kamo hinia 28:26; Zol 3:4-8; Em 1:9-10; Mt 11:21-22; Lk 10:13-14      \* **9:5** Ais 14:29-31; Zer 47:1-7; Izk 25:15-17; Zol 3:4-8; Em 1:6-8; Zepa 2:4-7

- 7 Sa ehara koasa masa kurukuru pa nuzudia si  
 kote vagi pania Rau,  
 meke sari ginani bonidi pa livodia.  
 Sarini pu koa hola si kote te Tamasa  
 meke kote ta evanae na tie tuturana si arini  
 pa Ziuda,  
 meke Ekoroni si kote gua ari na tie Zebu-  
 saiti\*.
- 8 Ba kote lavelave nia Arau sari na Qua tinoni  
 koari na geto minate varipera.  
 Lopu kote tava kilasa pule pa kana si arini,  
 ura Arau kamahire si kopu totoko ni.

*Sa Baṅara sapu Kote Mae*

- 9 Kei gamu na tinoni pa Zaione, mi koa getugetu!  
 Kei gamu pa Zerusalema, mi kukili vala beto!  
 Doṅo la, sa mia Baṅara si korapa mae koa gamu,  
 toṅotona meke na hinarupu si tago ia Sa  
 va pepekae meke koi Nana pa keke tuna  
 doṅ'ki.\*
- 10 Kote vagi pani Rau sari totopili varipera pa  
 Iparemi  
 meke sari hose varipera pa Zerusalema,  
 meke sa bokala varipera si kote ta moku  
 palae.  
 Asa kote tozi vura nia sa binule koari na bu-  
 tubutu.  
 Sa Nana binaṅara si kote podalae pa Kolo  
 Matena kamo la koasa lamana pa Med-  
 itareniani,

---

\* 9:7 Sari Zebusaiti si koa pa Zerusalema toso raza vagia e  
 Devita. \* 9:9 Mt 21:5; Zn 12:15

meke podalae pa Ovuku Iuparetisi kamo la  
koari na hukihukirina sa popoa pepeso.\*

*Lavelave ni Zihova sari Nana Tinoni*

- 11 Koa gua koa sa ehara koasa Qua Vinariva Egoi  
koa gamu,\*  
si kote rupahi Arau sari mia tie pu koa ta  
pusi pa pou loke kolona.
- 12 Pule la koari mia vasileana ta gobadi, gamu na  
tie ta pusi mia pu ran̄ea se Zihova;  
kamahire ba hiva tozi vura nia Arau sapu  
kote poni puleni gamu Rau karua toso  
tu hola nia sapu tatasana.
- 13 Kote pebili ia Rau se Ziuda gua sapu maloso  
Qua bokala  
meke veko la nia se Iparemi guana Qua tupi.  
Ke Zaione, kote va gevuri Rau sari tumu koreo,  
meke tavete guni nigo na vedara tana  
varane,  
pude raza i sari tumu koreo, agoi Qurisi.
- 14 Meke kote vura la koa rini se Zihova;  
sa Nana tupi si kote malakapi guana kapi.  
Kote ivu ia e Zihova, sa Baṇara, sa buki;  
meke kote ene mataqara nuquru ia Sa sa  
raneboṇi mae gua pa kali matao,
- 15 meke kote lavelave ni e Zihova Tadi na  
Qeto Minate.
- Kote huhuara si arini  
meke mataqara, meke kote buli ni patu  
nomadi rini sari kana.  
Kote varipera meke vevehe guana sapu napodi  
vaeni tu;

---

\* 9:10 Sam 72:8    \* 9:11 Ekd 24:8

kote va zoloro soku ehara tadina kana si  
arini gua sapu tava s<sub>i</sub>ni pa baolo  
sapu hoke siburu ni rini pa hope.

<sup>16</sup> E Zihova dia Tamasa kote harupi koasa rane  
asa

gua sa sepati koari nana rovana sipi.

Kote pinopinoro si arini pa Nana popoa  
guari na patu nedala koasa toropae banara.

<sup>17</sup> Na kote tolavaedi meke leleadi si arini!  
Na kiko huiti kote va masiqara i sari na tie  
vaqura,  
meke na vaeni vaqura si koari na vineki  
vaqura.

## 10

### *Va Tatara nia Zihova sa Tinarupaha*

<sup>1</sup> “Tepa ia sa ruku koe Zihova pa pinodalaena sa  
vuaheni;

e Zihova tavetedi sari lei raneboni,  
meke poni ruku Sa sari tie,  
meke sari linetelete pa inuma koari doduru.

<sup>2</sup> Sari beku si sekesekei,  
sari matemateana si dodogorae kokoha;  
tozi rini sari pinutagita kokohadi,  
sari vina manoto taveti rini si loke laedi.

Gua ke ene lamae sari tie guana sipi  
sapu nunala sina loke dia sepati.

<sup>3</sup> Ta sulu ni Qua binugoro sari sepati,  
meke kote va lipulipu i Arau sari na tie  
tuturana;  
ura se Zihova Tadi na Qeto Minate kote kopu nia  
sa Nana rovana sipi, sapu sa butubutu Ziuda,  
meke tavete guni nia na hose varipera  
niñirana.

4 Koe Ziuda kote mae gua sa n̄ati patu sinoki-  
raena sa vetu,  
koe Ziuda kote mae gua sa tupili tana ipi,  
koa sa kote mae gua sa bokala varipera,  
koa sa kote mae gua sari doduru baṅara.

5 Kote guana varane si arini pa vinaripera  
sapu puza i sari sirana kosikosiridi pa vinar-  
ipera.

Sina koa turani e Zihova  
ke kote varipera si arini meke gona goren̄i  
sari tie koī pa hose.

6 Kote va ninira ia Rau sa butubutu te Ziuda  
meke h̄arupu ia sa butubutu te Zosepa.

Kote va turu pule i Rau  
sina tataruni Arau si arini.

Arini si kote guana  
sapu lopu hite kilu i tu Arau,  
ura Arau se Zihova sa dia Tamasa  
na kote olaṅi Rau si arini.

7 Ari tie Iparemi si kote ta evaṅae guari na tie  
niniradi,  
mekē sari bulodia si kote qetuqetu guana  
napo vaeni si arini.

Kote dogoria ari dia koburu meke qetu;  
sari bulodia si kote qetu nia se Zihova.

8 Kote sipu mae i Rau  
meke varigara mae ni.

Hinokara kote harupu i Rau;  
meke kote soku pule gua pukerane si arini.

9 Na va hurakatae i tugo Arau koari na tinoni,  
ba kote balabala Au rini koari na popoa seu.  
Arini meke sari dia koburu si kote toa hola dia,  
meke kote pule mae si arini.

- 10 Kote turaña pule mae ni Arau sapu koadi pa Izipi  
meke varigara pule mae ni sapu koadi pa Asiria.  
Kote turaña lani Arau pa Qileadi meke pa Lebanoni,  
osolae loke lolomo si koa.
- 11 Kote holapa gua si arini koasa kolo lamana sapu koa ia tinasuna;  
sa kolo bogusu si kote noso  
meke doduru kolo pa Ovuku Naelo si kote popa.  
Sa vinahesi pule te Asiria si kote tava kilasa  
meke sa binañara pa Izipi si kote kokoi.
- 12 Arau kote va ninira i pa dia tinoa koa Arau Zihova  
meke kote ene si arini pa korapa Pozaqu Rau,”  
zama vura gua se Zihova.

## 11

### *Sa Hinoqa Tadi na Bañara Kaleadi*

- 1 Tukeli sari mua sasada, agoi Lebanoni,  
pude sulu i na nika sari mua huda sida!
- 2 Uui, agoi huda paeni, ura ele hoqa sari huda sida;  
sari huda ta pamañædi si ele ta huara!  
Uui, huda oaku pa Basani;  
sari hudahuda pa soloso si ele ta maho gore!
- 3 Avoso la i sari na uui tadi na sepati;  
sari dia inuma duduli si ta novala!  
Avoso la i sari kurumu tadi na laione;  
sa dia popoa pa hiqohiqo Zodani si ta huara!



### *Sari Karua Sepati*

<sup>4</sup> Hiera gua si zama nia e Zihova sa qua Tamasa: “La kopu nia sa rovana sipi sapu tava nama pude tava mate. <sup>5</sup> Va mate i ri tie pu holudi ba lopu tava kilasa nia rini. Meke arini pu vata holu ni si zama tu, ‘Mani tavahesi se Zihova, na tagotago si arau!’ gua. Sari dia sepati soti ba lopu tataru ni mo. <sup>6</sup> Ura kote noso sa Qua tataru la koari tiena sa popoa,” zama vura gua se Zihova. “Kote variponi ni Arau sari doduru la koari turanadia meke sa dia banara. Arini kote mae nonovala ia sa popoa, meke lopu kote harupi Rau pa limadia.”

<sup>7</sup> Ke kopu nia rau sa rovana sipi sapu tana va mate, asa tugo sa rovana sapu ta nonovalana. Meke vagi rau si karua kolu hodu meke keke si poza nia Ta Tataruedi rau meke keke si Kinoa Keke poza nia rau, meke kopu nia rau sa rovana sipi. <sup>8</sup> Pa korapana keke sidara si ka netta sepati si va beto i rau.

Lopu qetu nau sa rovana sipi, meke podalae mabo ni qua <sup>9</sup> ke zama si rau, “Beto si arau, lopu kote sepati ni gamu rau. Mani mate sapu kote mate, meke mani ta seke mate sapu kote ta seke va mate. Arini sapu koa hola si mani vari huara i mo teledia.”

<sup>10</sup> Meke vagi ia rau sa qua kolu hodu sapu poza nia Ta Tataruedi rau meke moku pania, va kokoi ia rau sa vinariva egoi sapu tavete ia rau koari doduru butubutu. <sup>11</sup> Ke pa rane asa si noso sa qua vinariva egoi koa rini, meke donototo mae au ri pu ta nonovaladi koasa rovana sina tumae nia rini sapu na zinama te Zihova sapu asa.

<sup>12</sup> Tozini rau si arini, “Pude leana koa gamu si poni nau sa qua tinabara; pude lopu gua si, kopu nia.” Ke ka toloṅavulu puta poata siliva tabara nau rini.\*\*

<sup>13</sup> Meke zama guahe se Zihova koa rau, “La gona lani koasa tie tavete raro patu” Asa sa poata nomana sapu tabara nau rini! Ke vagi rau sari ka toloṅavulu puta poata siliva arini meke la gona nuquru lani rau pa Zelepade te Zihova koasa tie tavete raro patu.

<sup>14</sup> Meke moku ia rau sa qua kolu hodu vina rua sapu poza nia rau Kinoa Keke arau, meke totoaso asa si moku pania mo rau sa tinamatasi tadi Ziuda e Izireli.

<sup>15</sup> Meke zama guahe se Zihova koa rau, “Mu tavetavete pule guana sepati pekipekina. <sup>16</sup> Ura na kote va turu ia Rau si keke sepati koasa popoa sapu lopu kote galagalani saripu muliunu, hata i saripu vaquradi, babe salani sapu bakoradi, babe poni ginani sapu toadi va leana, ba kote hena i sa sari sipi bonabonadi meke kapolo pani ola nenedi.

<sup>17</sup> Mani talotaṅa sa sepati kaleanana,  
 sapu veko pania sa rovana sipi!  
 Mani seke ia na vedara sa limana meke sa mata  
 kali mataona!  
 Mani mate hokara sa limana,  
 mani behu taloa sa mata pa kali mataona!”

## 12

### *Sa Tinarupahana Zerusalema pa Vugo Repere*

---

\* 11:12 Mt 26:15      \* 11:12 Mt 27:9-10

<sup>1</sup> Hierana gua sa zinama te Zihova pa guguana Izireli. Se Zihova pu repahia sa mañauru, pu va habotu ia sa vina sokiraena sa popoa pepeso, meke Asa pu va podaka ia sa maqomaqona sa tie pa korapana sa, si zama vura guahe: <sup>2</sup> “Kote tavete guni nia na kapa Arau sa vasileana Zerusalemá sapu kote napo nia ri doduru tinoni pa vari likohaena sa meke kote tedeve. <sup>3</sup> Koasa rane asa, toroso varigara nia ari doduru butubutu si asa, si kote tavete ia Rau sa popoa Zerusalemá pude na patu hihui koari doduru butubutu. Doduru pu podekia pude va rizu ia si kote va bakora pule ni mo. <sup>4</sup> Koasa rane asa si kote seke ni minatagutu Arau sari doduru hose meke sari tie koidi si kote pekipeki,” zama vura gua se Zihova. “Arau kote kopu totoko nia sa butubutu te Ziuda, ba kote va behu beto i Rau sari doduru hose tadi na kana. <sup>5</sup> Meke sari na tie tuturana pa Ziuda si kote zama guahe pa bulodia, ‘Sari tie pa Zerusalemá si niniradi, sina sa dia Tamasa si e Zihova Tadi na Qeto Minate,’ kote gua.

<sup>6</sup> Koasa rane asa si kote tavete i Rau sari tie tuturana pa Ziuda pude guana raro sapu sini ia na nika meke habotu nana pa iqoso huda, guana zuke hurununa pa duduli popana. Kote sulu la si arini pa kali gede meke pa matao koari doduru tie pa vari kalina, ba Zerusalemá si kote koa pa nana vasina meke lopu ta tiqú la.

<sup>7</sup> Kote harupu kekenu i e Zihova sari na tie pa Ziuda, pude sa vina lavatana sa tutina e Devita meke tadi tie pa Zerusalemá si lopu kote noma hola nia si te Ziuda. <sup>8</sup> Koasa rane asa si kote

lavelave ni e Zihova sarini pu koa pa Zerusalema, pude asa sapu hitekena hola koa rini si kote niñira gua e Devita, meke sa tutina e Devita si kote gua sa Mateana te Zihova sapu ene va kenue koa rini, gugua sa Tamasa. <sup>9</sup> Koasa rane asa si kote qeto vura si Arau pude la huari sari doduru butubutu sapu rapatia sa popoa Zerusalema.”

### *Koa Talotaña nia Rini si Asa sapu Ta Huma*

<sup>10</sup> “Meke kote zoropo la nia Rau koasa tutina e Devita meke sari tie pa Zerusalema sa Maqo-maço tataru variharupi meke vinaravara. Kote dono mae si arini koa Asa sapu huma ia rini, meke kote koa talotaña nia rini, guana sapu koa talotaña nia si keke koburu ekeina, meke kabo sisigiti nia, guana sapu na koburu koreo kenuna si kabo sisigiti nia rini.\*\* <sup>11</sup> Koasa rane asa si sa kabo pa Zerusalema si kote noma hola, kote gua sa totošo sapu kabo si arini pa Hadadi Rimoni koasa pezara pa Meqido. <sup>12</sup> Sa popoa si kote koa talotaña, hopeke teledia ri puku butubutu, meke sari dia barikaleqe si kote teledia: sa puku butubutu pa tutina e Devita meke sari dia barikaleqe kote koa teledia, sa puku butubutu pa tutina e Netani meke sari dia barikaleqe, <sup>13</sup> sa butubutu pa tutina e Livae meke sari dia barikaleqe, sa puku butubutu pa tutina e Simeï meke sari dia barikaleqe, <sup>14</sup> meke sari doduru puku butubutu pule meke sari dia barikaleqe.”

---

\* **12:10** Zn 19:37; Rev 1:7      \* **12:10** Mt 24:30; Rev 1:7

# 13

## *Tava Via pa Sinea*

<sup>1</sup> “Koasa rane asa si keke bukaha si kote tukele la koasa tutina e Devita meke saripu koa pa Zerusalem, pude va via i koari dia sinea na boni.

<sup>2</sup> Koasa rane asa, si kote va rizu pani Rau sari pozadi ri na beku koasa popoa, meke lopu kote ta balabala pule hokara si arini,” zama vura gua se Zihova Tadi na Qeto Minate. “Kote va rizu pani Rau sari na poropita meke sa hahanana bonina koasa popoa. <sup>3</sup> Meke be guana korokorotae si keke tie, si sari tiatamana, arini pu podona, si kote zama guahe koa sa, ‘Agoi si kaqu mate, sina ele tozi goi sari koha pa Pozana e Zihova.’ Ke pana korokorotae si asa si kote ari tiatamana soti mo kote hova va mate ia.

<sup>4</sup> Koasa rane asa si kote kurekure sari doduru poropita koari dia dinogodogorae. Lopu kote va sage i rini sari poko tadi na poropita pude sekesekeini sari tie. <sup>5</sup> Kote zama si asa, ‘Lopu na poropita si arau. Na tie lelete mo si arau; sa qua tinoa si pa pepeso mo podalae tu koburuqu,’ kote gua. <sup>6</sup> Pana nanasa ia keke tie, ‘Nasa sari bakora pa tinimu hire?’ gua, si kote olaña guahe si asa, ‘Sari bakora si vagi ni rau pa vetu tanisa qua baere,’ kote gua.”

## *Sa Ginarunu pude Va Mate ia sa Sepati te Tamasa*

<sup>7</sup> “Kei vedara, mu vañunu, mu kana la ia sa Qua sepati,  
kana la ia sa tie sapu koa tata koa Rau!”

zama vura gua se Zihova Tadi na Qeto  
Minate.

“Seke ia sa sepati,  
pude hurakatae sari na sipi,  
meke kote va taliri la nia Rau sa Limaqu  
koari na lami.\*

<sup>8</sup> Koasa doduruna sa popoa,  
si karua koari ka ŋeta si kote ta seke gore  
meke mate;  
gua ba keke koari ka ŋeta si kote koa hola  
vasina.

<sup>9</sup> Sapu keke hie si kote vagi la nia Rau koasa nika;  
kote va via i Rau si arini guana va via siliva  
meke podeke i guana qolo.

Kote tioko mae ia rini sa Pozaqu  
meke kote olaŋa i Rau;  
kote zama si Arau, ‘Arini si na Qua tinoni,’  
meke kote zama si arini, ‘E Zihova sa mami  
Tamasa,’ kote gua.”

## 14

### *Zerusalema meke sari Votiki Butubutu*

<sup>1</sup> Na rane te Zihova si korapa mae toroso kote  
vari paqaha ni pa vari korapa mia gamu sari na  
mia vinagi pa vinaripera.

<sup>2</sup> Kote varigara mae ni Sa sari doduru butubutu  
pa Zerusalema pude mae raza ia; sa vasileana  
lavata si kote ta zau vagi; sari na likakalae koari  
na vetu si kote ta hiko vagi meke sari barikaleqe  
si kote ta hagele zuzuku. Kukuruna sa vasileana  
lavata si kote ta raovo taloa, ba sapu kukuruna

---

\* 13:7 Mt 26:31; Mk 14:27

pule si lopu kote ta vagi taloa koasa vasileana lavata.

<sup>3</sup> Meke kote vura la se Zihova meke la raza i sari butubutu arini, gua sapu totosu varipera si Asa koasa rane varipera. <sup>4</sup> Koasa rane asa si sari Nenena si kote turu koasa Toqere Olive, pa kali gasa rimata pa Zerusalem, meke sa Toqere Olive si kote viqala rua podalae pa kali gasa rimata la pa kali lodu rimata, kote ta evaṅa si keke lolomo nomana, meke kote tava rizu la pa kali gede sa kukuruna sa toqere meke kukuruna si la pa kali matao. <sup>5</sup> Kote govete gua si gamu koasa lolomo toqere, ura na kote gele kamo la pa Azelo bisa. Kote govete si gamu gua sapu totosu govete nia gamu sa niu pa totosu te Uzaea sa banara pa Ziuda. Meke kote kamo mae se Zihova sa qua Tamasa, turani Nana sari doduru tie hopedi.

<sup>6</sup> Koasa rane asa si kote loke ibu, meke loke aesi si koa. <sup>7</sup> Ba kote keke rane votikaena si asa, sapu loke nana rane babe boṅi, keke rane sapu e Zihova mo tumae nia. Kamo sa veluvelu ba sa kalalasa si kote koa lamo.

<sup>8</sup> Koasa rane asa si na kolo tinoa si kote totolo vura gua pa Zerusalem, kukuruna si kote la gua koasa Kolo Matena pa kali gasa rimata meke keke kukuruna si kote la gua pa kolo lamana pa kali lodu rimata, pa doduruna sa vuaheni.\*

<sup>9</sup> E Zihova kote banara nia sa doduruna sa popoa pepeso. Koasa rane asa si kote keke mo se Zihova, meke kote poza nia rina tie pa keke Pozana mo.

<sup>10</sup> Sa doduruna sa popoa, sapu podalae pa Qeba kamo pa Rimoni, sapu pa kali matao pa

---

\* 14:8 Izk 47:1; Zn 7:38; Rev 22:1

Zerusalema, si kote pezara beto. Ba Zerusalema si kote ta ovulu sage meke kote koa pa nana vasina, podalae pa Sasada Benisimane kamo la koasa Sasada Kekenu, la pa Sasada iio, meke podalae pa Vetu Hakehakei Ululuna te Hananelo kamo la koasa munamunalana vaeni tanisa banara. <sup>11</sup> Kote koa ia tie si asa; lopu kaqu hokara ta huara pule si asa. Lopu kaqu tava kilasa pule se Zerusalema koa rina kana.\*

<sup>12</sup> Hierana sa oza sapu kote va kamo la nia e Zihova koari doduru butubutu sapu raza ia se Zerusalema: Sa masa dia si kote popozu sipu korapa turu dia mo, sari mata dia si kote popozu pa korapa qoqova mata dia, meke sari meadi si kote popozu pa korapa nuzu dia. <sup>13</sup> Koasa rane asa si kote matagutu sisigiti sari tie, kote va holoqoru i e Zihova. Hopeke tie si kote saputu vagi ia sa limana si keke pule meke kote varipera gedi. <sup>14</sup> Ziuda tugo ba kote varipera pa Zerusalema. Sari tinagotago tadi doduru butubutu pa vari likohaena si kote ta vagi varigara, na kobi qolo na siliva meke na poko. <sup>15</sup> Keke oza gugua tugo asa si kote raza koari na hose, meke miulu, na kameli, meke koari don'ki, meke doduru kurukuru koari na ipi tadi na kana.

<sup>16</sup> Meke sari tie sapu lopu mate koari doduru butubutu sapu razana sa popoa Zerusalema si kote sage la pa Zerusalema vuaheni na vuaheni pude vahesi ia sa Banara, se Zihova Tadi na Qeto Minate, meke la pude somana qetuqetu koasa Inevana Vina Balabaladi rina Ipi pa Qega.\* <sup>17</sup> Be

---

\* 14:11 Rev 22:3 \* 14:16 Liv 23:39-43



kaiqa ri tiena sa popoa pepeso si lopu la pa Zerusalemā pude vahesi ia sa Baṅara, se Zihova Tadi na Qeto Minate, si loke ruku si kote hoqa pa dia popoa. <sup>18</sup> Be ari tie pa Izipi si lopu sage la somana vahesi si kote loke ruku si hoqa koa rini. Kote va kamo ni e Zihova koa rini sa oza sapu va raza ni Sa koari na butubutu sapu lopu la somana qetuqetu koasa Inevaṅa Vina Balabaladi rina Ipi pa Qega. <sup>19</sup> Asa sa vina kilasadi ari pa Izipi meke sa vina kilasadi ari doduru butubutu sapu lopu sage la somana qetuqetu koasa Inevaṅa Vina Balabaladi rina Ipi pa Qega.

<sup>20</sup> Koasa rane asa, sa zinama TAVAMADI KOE ZIHOVA si kote ta kubere koari na belo tadi na hose. Meke sari na raro pa korapa vetu te Zihova si kote hopena gua tugo sari na besini sapu tavetavete ni rini koasa hope. <sup>21</sup> Doduru raro pa Zerusalemā meke Ziuda si kote hopena la tugo koe Zihova Tadi na Qeto Minate, meke doduru pu mae pude va vukivukihi si kote paleki si kaiqa raro meke la rararo ni. Koasa rane asa si loke tie holuholu si kote la tavetavete pa korapana sa vetu te Zihova Tadi na Qeto Minate.

**Buka Hope**  
**The Holy Bible in the Roviana language of the**  
**Solomon Islands**  
**Buk Baibel long langguis Roviana long Solomon**  
**Islands**

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Roviana

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-06

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 13 Dec 2023

2a5324ac-61e8-5e5b-b226-f3d15850d7c5